

## Üdvözet az olvasónak!

Lapunk rendszeres olvasói már megszokhatták, hogy időről-időre tematikus lapszámokkal jelentkezzünk, melyekben olyan témákat dolgozunk fel, amelyek szerkesztőbizottságunk megítélése szerint kiemelt figyelemre érdemesek, és ezt a figyelmet az adott téma aktualitása, az adott időszakban történő, kritikus feldolgozásának és helyes értelmezésének igénye és szükségessége csak tovább erősíti.

Véleményünk szerint ilyen az okos város (smart city) témaköre is, amely a közbeszédben, a közpolitikában, és ehhez kapcsolódva a különböző fejlesztési-tervezési folyamatokban, illetve a tudományos diskurzusokban is egyre inkább előtérbe kerül, korunk két markáns trendjének, a városodási folyamatok gyorsulásának, illetve az információs korszak térnyerésének közös metszeteként. Mivel már az 'okos város' fogalmának meghatározása is problematikus, úgy érezzük, éppen ideje a témakör sokrétű, a hazai viszonyokra is reflektáló, alapos feldolgozásának.

Az okos város szókapcsolat az elmúlt években egy széles körben használt, és így számtalan jelentéssel felvértezett fogalom lett. Ebben a fogalomhasználati lármában a tudományosságnak ki kell alakítania saját kereteit, illetve utat kell nyitnia egy egységes fogalomhasználat felé. Ehhez nyújt segítséget első írásunkban Z. Karvalics László, aki a fogalom kritikai elemzésén és dekonstrukcióján át az okos város szakirodalomban használt tipikus attribútumok újrendezésével tesz javaslatot a 'jó város' normatívájának létrehozására. Csaba Ders a várostervező szemszögéből részletesen mutatja be, milyen kihívásokat támaszt a városfejlesztéssel szemben az információs korszak, illetve Pécs példáján keresztül azt is illusztrálja, hogy ezekre a kihívásokra milyen válaszok adhatók. Gere László és Czirják Ráhel a Z. Karvalics László által is azonosított, az okos város társadalmi egyenlőtlenségekre kifejtett hatását elemzi részletesen, három nemzetközi példa kritikai bemutatásával.

Az intelligens településekről való felelős gondolkodás azonban nem történhet pusztán a legnagyobb települések szintjén. Gáspár Máttyás a Digitális Jövő Település Hálózat közelmúltban történt megalakulásának apropóján a '90-es években nemzetközi elismerést kiváltott hazai közösségi hozzáférési rendszer, a teleházak szerepének újragondolását hangsúlyozza, rámutatva arra, hogy a digitális transzformációban ennek az intézményrendszernek újra feladata van, mivel a teleházak közösségi jellege összhangban áll a modern társadalom és gazdaság közösségi önszerveződési trendjével. Molnár Szilárd az okos város fejlesztésekhez kapcsolódó közösségi informatikai eszközöket (például társadalmi szoftver, online participáció, crowdsourcing) foglalja össze, amelyek használatát a lapszám számos szerzője említ kiemelt fontosságúként a sikeres városfejlesztésben.

Az okos város fejlesztési koncepcióknál sok esetben a háttérben marad a meglévő, épített környezet, pedig eredményes város- és településfejlesztés csak úgy képzelhető el, ha azt a mai szükségletek felmérésén túl az épített és természeti környezet komplex ismeretére alapozzák. Entz Géza tanulmánya európai példák alapján tömör, átfogó képet ad az épített örökség számbavételének és hozzáférhetővé tételének történetéről és lehetőségeiről, aláhúzva a műemléki topográfia és a műemlékvédelem elméleti és gyakorlati kihívásai közti szoros összefüggést és a társadalmi háttér jelentőségét.

Magyarországon kormányzati szándék, hogy az okos város fejlesztések szakmai megvalósítása és rendszerbe foglalása központi koordináció mentén, a vonatkozó európai irány-

---

elvek figyelembevételével, a települések gazdasági hatékonyságának növelésére és fenntarthatóbbá, élhetőbbé tételére fókuszálva történjen, mely koordinációs feladatra a Lechner Tudásközpont került kijelölésre. Rab Judit és Szemerey Samu a Központ által kidolgozott fejlesztési modellt, illetve a területen eddig elvégzett munkájukat foglalják össze. A fejlesztésekhez szervesen kapcsolódik a mérhetőség problémaköre is, ezért a tanulmányok sorát Kun László írása zárja, mely áttekinti az okos város fejlesztések értékelésének lehetőségeit.

Új, Műhely névre keresztelt rovatunkban (melynek célja, hogy a tudományos eredmények hasznosulásának módjait, azoknak gyakorlatba való átültetését, illetve mindezek különböző lehetőségeit mutassa be) egy, Budapest Főváros Önkormányzata által kezdeményezett, Horizon 2020 pályázati forrásokat megcélzó, okos város projekt kidolgozásának lépéseit mutatjuk be, a szakmai vízió 2015 második felében kezdődött megálmodásától a konkrét pályázati anyag 2017 februárjában történt beadásáig. Zárásként beszámolunk még a Magyar Urbanisztikai Társaság a várostervezés jövőjéről szóló „még50év” című konferenciájáról, illetve az URBACT program keretében zajló SmartImpact projekt Miskolcon tartott projekttalálkozójáról.

Mindezekhez jó olvasást kíván,

a szerkesztőség

